

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सवअंतर्गत महाराष्ट्रातील
स्थापत्यदृष्ट्या व ऐतिहासिक महत्व असलेल्या
स्थळांवर माहितीपट तयार करण्याच्या कामास
प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : स्वाअम-२०२४/प्र.क्र.१०८ /सां.का.३

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : ३ डिसेंबर, २०२५

- वाचा :-**
- १) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.स्वाअम-२०२४/प्र.क्र.१०८/सां.का.३, दि.१६.०३.२०२४ .
  - २) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र. संकीर्ण-२०२४/प्र.क्र. ४६४ /सां.का.४, दि.२९.०३.२०२४.
  - ३) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन पत्र क्र. संकीर्ण-८२२२/प्र.क्र.४१३ /सां.का.४, दि.०२.०९.२०२४.
  - ४) संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांचे पत्र क्र. छा.शा./१९२०२५/मंदिर माहितीपट/२४२२२, दि.०५.०९.२०२५.
  - ५) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र.स्वाअम-२०२४/प्र.क्र.१०८/सां.का.३, दि.१०.०९.२०२४.
  - ६) संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय पत्र क्र.जा.क्र.छा.शा/११ २०२५-२६/मंदिर माहितीपट /१७८४, दि.२५.०९.२०२५.

प्रस्तावना :-

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव अंतर्गत महाराष्ट्रातील ७५ स्थापत्यदृष्ट्या व ऐतिहासिक महत्व असलेल्या स्थळांवर माहितीपट तयार करण्यासाठी कोअर कमिटीच्या दि.११.०३.२०२४ रोजीच्या बैठकीत मान्यता दिल्यानुसार उपनिर्दिष्ट क्र.१ अन्वये प्रशासकीय व क्र.२ अन्वये वित्तीय मान्यता देण्यात आली आहे. परंतु अकाम अंतर्गत आजपावेतो सदर कामाकरीता निधी उपलब्ध करून देण्यात आलेला नाही. उपनिर्दिष्ट क्र. ३ नुसार स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सवानिमित्त झालेल्या कोअर कमिटीच्या बैठकीतील निर्णयाच्या अनुषंगाने व उपनिर्दिष्ट क्र. ४ नुसार संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये यांनी सादर केलेल्या प्रस्तावामध्ये नमूद यादीमधील महाराष्ट्रातील स्थापत्यदृष्ट्या व ऐतिहासिक महत्व असलेल्या ५० स्थळांवर माहितीपट तयार करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. उपनिर्दिष्ट क्र. ५ येथील शासन निर्णयान्वये उपनिर्दिष्ट क्र. १ येथील शासन निर्णय रद्द करून महाराष्ट्रातील स्थापत्यदृष्ट्या व ऐतिहासिक महत्व असलेल्या ५० स्थळांवर माहितीपट तयार करण्याकरिता प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. तथापि, स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव या योजनेचा कालावधी समाप्त झाल्याने लेखाशीर्ष (२२०५ ३७३३) ५०-इतर खर्च अंतर्गत निधी उपलब्ध नसून, सदर कामांच्या खर्चास लेखाशीर्ष (२२०५ १३०२) २७-लहान बांधकामे अंतर्गत प्रशासकीय मान्यता देण्याची मागणी संचालनालयाने उपनिर्दिष्ट क्र.६ अन्वये

केली आहे. त्यानुसार महाराष्ट्रातील स्थापत्यदृष्ट्या व ऐतिहासिक महत्व असलेल्या ५० स्थळांवर माहितीपट तयार करण्याचा कामांच्या ₹४,६२,००,०००.०० /- इतक्या रकमेस लेखाशीर्ष (२२०५ १३०२) २७-लहान बांधकामे अंतर्गत प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्रातील स्थापत्यदृष्ट्या व ऐतिहासिक महत्व असलेल्या ५० स्थळांवर (विवरणपत्र - अ) माहितीपट तयार करण्याकरिता ₹४,६२,००,०००.०० /- (रु. चार कोटी बासष्ट लाख मात्र) इतक्या रकमेस प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदरचे माहितीपट माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाने विहीत केलेल्या कार्यपद्धतीचा अवलंब करून तयार करण्यात यावेत.

३. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांना यासाठी नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत असून त्यांना अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अधिकाऱ्यास आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

४. हा शासन निर्णय विअप्र-२०१३/प्र.क्र.२०/२०१३/विनिमय, भाग-२, दिनांक १७ एप्रिल, २०१५, वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका, १९७८ भाग पहिला उपविभाग तीन मधील अनुक्रमांक ४ मधील परिच्छेद क्र. २७(२) "अ" नुसार प्रशासकीय विभागांना प्रदान केलेल्या अधिकाराच्या अधीन राहून निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. यासाठी होणारा खर्च पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग मागणी क्र. झेडडी-२ २२०५, कला व संस्कृति, (००) (१०३) पुरातत्वशास्त्र, (०१) (०६) राज्यातील ऐतिहासिक व सांस्कृतिकदृष्ट्या महत्वाचे किल्ले व धार्मिक स्थळे यांची जपणूक व संरक्षण (कार्यक्रम) (२२०५ १३०२) २७-लहान बांधकामे या लेखाशिर्षाखाली त्या-त्या आर्थिक वर्षाकरिता उपलब्ध निधीतून भागविण्यात यावा.

६. सदर प्रकरणी वित्त विभागाच्या शासन निर्णय क्र. अर्थसं-२०२५/ प्र.क्र.४४/ अर्थ-३, दिनांक ०७ एप्रिल, २०२५ मधील सर्व परिच्छेद व परिशिष्टातील अटीनुसार कार्यवाही करण्याची जबाबदारी संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई यांची राहिल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५१२०३१२०१४६४१२३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मंत्री, सांस्कृतिक कार्य यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

२. सचिव (सांस्कृतिक कार्य) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.

३. उपसचिव (सां.का.३), पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५. महालेखापाल -१ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
६. महालेखापाल -२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
७. महालेखापाल -१ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
८. महालेखापाल -२ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
९. निवड नस्ती, सां.का.३.

विवरणपत्र अ

अ.क्र.	वारसा स्थळे	गाव	तालुका	जिल्हा
१	नागेश्वर मंदिर	खिरेश्वर	जुन्नर	पुणे
२	मोरया गणपती	वडगाव काशिमबेग	आंबेगाव	पुणे
३	रामलिंग मंदिर	शिरूर	शिरूर	पुणे
४	सोमेश्वर	सासवड	पुरंदर	पुणे
५	नारायणेश्वर	नारायणपूर	पुरंदर	पुणे
६	कात्रेश्वर	कातरखटाव	खटाव	सातारा
७	वाटेगाव-कऱ्हाड	वाटेगाव	वाळवा	सांगली
८	सोमलिंग	गुरसाळे	खटाव	सातारा
९	केदारेश्वर	परळी	सातारा	सातारा
१०	गणपती	अंगापूर	सातारा	सातारा
११	व्याडेश्वर	गुहागर	गुहागर	रत्नागिरी
१२	संगमेश्वर	संगमेश्वर	संगमेश्वर	रत्नागिरी
१३	कनकादित्य	कशेळी	राजापूर	रत्नागिरी
१४	शिवमंदिर-रामेश्वर	काळबादेवी	रत्नागिरी	रत्नागिरी
१५	सिंधुदुर्ग- सातेरी	मातोंड/सातेरी	वेंगुर्ला	रत्नागिरी
१६	महालक्ष्मी मंदिर	कोल्हापूर	कोल्हापूर	कोल्हापूर
१७	पळसंबे	पळसंबे	गगनबावडा	कोल्हापूर
१८	ओंकारेश्वर	कोल्हापूर	कोल्हापूर	कोल्हापूर
१९	महादेव मंदिर	इरली	कवठे महाकाळ	सांगली
२०	महादेव मंदिर	कुची	कवठे महाकाळ	सांगली
२१	महादेव मंदिर	लोनाड	भिवंडी	ठाणे
२२	माडेश्वरी	माढा	माढा	सोलापूर
२३	माणकेश्वर	माणकेश्वर	भूम	उस्मानाबाद
२४	शिवमंदिर	कोरावली	मोहोळ	सोलापूर
२५	पंढरपूर	पंढरपूर शहर	पंढरपूर	सोलापूर
२६	विठ्ठल महादेव मंदिर	चिंचवण	धारूर	बीड
२७	लक्ष्मीविष्णू मंदिर	मंजरत	माजलगाव	बीड
२८	रामेश्वर-शुक्लतीर्थ	लिंबगाव	बीड	बीड
२९	बाराखंबी	आंबेजोगाई	आंबेजोगाई	बीड
३०	सदाशिव	भूतामुगली	निलंगा	लातूर
३१	निलकंठेश्वर महादेव	निलंगा	निलंगा	लातूर
३२	विठ्ठल मंदिर	पानगाव	लातूर	लातूर

३३	महादेव मंदिर	येवती	धर्माबाद	नांदेड
३४	विठ्ठल व रुख्मिणी मंदिर	श्रीगोंदा	श्रीगोंदा	अहिल्यानगर
३५	भवानी/जगदंबा मंदिर	टाहाकरी	अकोले	अहिल्यानगर
३६	सिद्धेश्वर मंदिर	कनकावती	कन्नड	छत्रपती संभाजी नगर
३७	खंडोबा बिलकेश्वर	चिंचखेड	अंबड	जालना
३८	त्रिदल/पिंगळेश्वर शिवमंदिर	पिंगळी	परभणी	परभणी
३९	कानिफनाथ गढ	सेनगाव	औंढा-नागनाथ	हिंगोली
४०	सिद्धेश्वर मंदिर	अकोले	अकोले	छत्रपती संभाजी नगर
४१	शिवमंदिर	धोत्रा नांदाई	देऊळगाव राजा	बुलढाणा
४२	वैष्णव मंदिर	कोठाळी	पिंपळगावराजा	बुलढाणा
४३	सदाशिव मंदिर-बुधनेश्वर	मढ	बुलढाणा	बुलढाणा
४४	खंडेश्वर	नांदगाव खंडेश्वर	नांदगाव खंडेश्वर	अमरावती
४५	बालाजी	वाशीम शहर	वाशीम	वाशीम
४६	कमलेश्वर शिवमंदिर	लोहारा	यवतमाळ	यवतमाळ
४७	शिवमंदिर	पिंपरी कलागा	नेर परसोपंत	यवतमाळ
४८	दक्षेश्वर	लालखेड	दारव्हा	यवतमाळ
४९	शिवमंदिर	चिकणी खुर्द	दारव्हा	यवतमाळ
५०	वाकेश्वर मंदिर	वाकेश्वर	मोहाडी	भंडारा